

Maré, memorialista i lexicògrafa. Una vida entre paraules: Irene Rocas, 1861-1947

Introducció

El testimoni escrit de la llofruenca Irene Rocas no només és extraordinari pel seu abast cronològic i la seva exhaustivitat; també ho és pel seu interès històric. En els seus textos es pot resseguir amb detall la vida quotidiana de diverses generacions familiars i els fets esdevenuts a cavall de dos segles analitzats a través d'un prisma matriarcal, catalanista i religiós. A més de conrear una infatigable activitat memorialística tant a Catalunya com a l'Argentina, on va passar els seus darrers vint anys, Irene va mantenir una intensa vida cultural, en contacte directe amb personalitats com Francesc Macià, Ventura Gassol, Carme Karr, Dolors Monserdà, els fillolers Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll i Antoni Griera, i els folkloristes Tomàs Carreras i Artau i Anton Busquets i Punset.

Abstract

The case of Irene Rocas (Llofriu, Catalonia, 1861-Buenos Aires, 1947) is extremely particular. This woman, from a peasant family, a self-taught person, at the beginning of the twentieth century entered a field reserved for male scholars, that of lexicography, in which she stands out as an active collaborator in the 'Dictionary Catalan-Valencian-Balearic' by Antoni M. Alcover and Francesc de B. Moll. She also provided a valuable legacy in the field of private memoirs in the form of eighteen volumes of diary written during all her life, which served Irene to leave testimony of a particular matriarchal, feminist and catalanist view of the world, as well as an overflowing passion for the words.

Mètode

Transcripció de 18 quaderns de dietaris (més d'1.200.000 mots, gairebé sis milions de caràcters informàtics), i de l'epistolari entre Irene Rocas i el filloler Antoni M. Alcover, conservat al Fons patrimonial Bassa-Rocas de l'Arxiu Municipal de Palafrugell i a la Fundació Alcover de Palma de Mallorca, respectivament. Així mateix, es va procedir a la primera fase de digitalització de l'important fons fotogràfic de la família Bassa, una part del qual, seleccionat, il·lustra i enriqueix la versió 1.0 dels *Esplais de la meva llarga vida*, CD-Rom de les memòries d'Irene Rocas.

Objectius

La magnitud de la producció textual d'Irene comportava grans dificultats per dur a terme una edició integral de tots aquests materials custodiats a l'Arxiu Municipal de Palafrugell. Aquesta mateixa institució n'havia publicat el 1999 una selecció de fragments del primer volum (1861-1910), una edició a cura de Dolors Grau, però la ingent quantitat de pàgines dels 18 llibres de memòries era inviable quant a costos d'edició, producció i publicació en format paper. En canvi, una edició digital posava a l'abast d'un públic general o fins i tot acadèmic la integritat dels volums d'aquesta obra memorialística, a banda d'afavorir la recuperació ràpida i efectiva de passatges, dates o mots clau.

Resultats

El projecte de digitalització del material textual i gràfic del fons patrimonial Bassa-Rocas ha cristal·litzat per una banda en l'edició d'un CD-Rom miscel·lani i, per l'altra, en la publicació dels mateixos continguts a la pàgina web de l'Ajuntament de Palafrugell. Les sinèrgies de l'Arxiu Municipal, la Unitat de Publicacions i la iniciativa privada han permès fer un pas endavant en el compromís de suport a la recerca i la difusió del patrimoni arxivístic local.

Materials

Rocas, Irene. *Esplais de la meva llarga vida* [CD-Rom]. Edició de Jordi Curbet i Pilar Perea. Pròleg de Dolors Grau. Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell / Diputació de Girona, 2009.

<http://palafrugell.cat/portal/informacio-municipal/publicacions-i-edicions/category/arxiu-municipal.html>

Conclusions

L'edició dels dietaris d'Irene Rocas s'integra en una experiència amb pocs precedents en el camp de la digitalització i difusió de la memorialística privada. L'interès de l'obra es bifurca en dos camins: un és el de l'estudi dels dietaris com a font de primer ordre per entendre els usos de l'escriptura personal i, concretament, el gènere autobiogràfic. En una altra vessant més específica ens dona claus per conèixer el procés intern d'elaboració d'una obra lexicogràfica tan magna com és el *Diccionari català-valencià-balear* des de la seva gènesi mateix.

